

Motion

1977/78:486

av Hagar Normark och Åke Gillström om kontrollen av lokaliseringsstödet

År 1965 infördes i vårt land lokaliseringsspolitiken, som hade till syfte att skapa och utveckla företag och sysselsättning i områden av landet, där det fanns god tillgång på arbetskraft. Riksdagen fastställde gränser för de områden som i första hand berördes av regionalpolitiska insatser med hänsyn till svårigheterna att skapa sysselsättning.

En rad medel står till förfogande för denna verksamhet, såsom lokaliseringslån och bidrag, introduktionsstöd, utbildningsstöd, sysselsättningsstöd etc. En allmän förutsättning för stöd är att verksamheten bedöms medföra varaktig sysselsättning för arbetskraften, få tillfredsställande lönsamhet och utövas där det finns goda förutsättningar för verksamheten. Mycket stora summor har genom lokaliseringsspolitiken tillförts företag av olika slag, vilket fått som följd ny sysselsättning och en mer positiv befolkningsutveckling.

En så omfattande insats från samhällets sida – åren 1965-07-01 – 1976-07-01 – ungefär 4 700 miljoner kronor i lokaliseringsstöd varav 863 miljoner kronor i bidrag kräver en noggrann uppföljning, så att inte pengarna går till privata vinster i stället för sysselsättningsskapande insatser. I Råd och anvisningar för länsstyrelsernas handläggning av och beslut om lokaliseringsstöd står det i punkt 16 beträffande kontroll och uppföljning:

Länsstyrelsen har på det regionala planet ansvar för uppföljningen. Företagarföreningen skall anmäla till länsstyrelsen när påtaglig risk föreligger att det regionalpolitiska syftet med stödet förfelas och när statens ansvar som kreditgivare ändras i förhållande till när stödet gavs. Målsättningen för uppföljningen enligt anvisningarna är i första hand att försöka ta till vara sysselsättningsintresset. Endast i de fall det framstår som orealistiskt att trygga en fortsatt drift bör åtgärderna begränsas till att bevaka statens fordran.

För att underlätta uppföljningen har stadgats om en upplysningsplikt för företaget till länsstyrelse och företagarförening, innan viktigare beslut fattas om t. ex. överlåtelse av betydande anläggningstillgångar, nedläggning av väsentlig del av verksamheten eller försäljning av betydande del av aktierna. Bidragen medverkar till att stödföretagen ökar i värde och lätt kan få köpare bland t. ex. konkurrenter. Det finns en undersökning som visar ett klart samband mellan köpeskilling och beviljade lokaliseringsbidrag, vilket gör det möjligt att tillgodogöra sig lokaliseringsspolitiska medel i form av privat vinst. Detta är naturligtvis mycket stötande för alla anställda som genom dylika företagsöverlåtelser under dålig kontroll känner berättigad oro för sina arbeten.

Vid institutionen för ekonomisk historia vid Uppsala universitet publicerades höstterminen 1976 en uppsats, som hävdar att samhällets lokaliseringsstöd hamnar i privata fickor vid företagsnedläggningar eller ägarbyte. Undersökningen har gjorts i Gävleborgs län som under lång tid haft problem med sysselsättningen och därav föranledda utflyttningar. Enligt författarna rör sig beloppen som hamnat i privata fickor mellan 200 och 300 miljoner kronor, belopp som nåtts genom beräkning för hela landet med utgångspunkt från de belopp som påvisats i Gävleborg. AMS har enligt Kungl. Maj:ts kungörelse om statligt regionalpolitiskt stöd §§ 19 och 26 möjlighet att kräva återbetalning av stödet i enlighet med vad som anförts ovan ur Råd och anvisningar för länsstyrelserna. I uppsatsen tas också några konkreta exempel fram på företagare som vid t. ex. företagsförsäljningar gjort stora privata vinster i form av lokaliseringsmedel.

Det är uppenbart att nu gällande bestämmelser i angivna paragrafer inte är tillfredsställande utformade för att garantera effektiv uppföljning och kontroll. Samhället bör också med hänsyn till andra ekonomiska insatser som t. ex. kommuner gör för företagen under alla förhållanden kunna återkräva lokaliseringsmedel, då uppenbart missbruk enligt gällande regler sker.

Med hänvisning till vad i motionen anförts föreslås

att riksdagen beslutar

1. att hos regeringen hemställa om en översyn av gällande regler för kontroll och uppföljning av lokaliseringsstöd i enlighet med vad i motionen anförts
2. att hos regeringen hemställa att i denna översyn också tas in behovet av ökade resurser för länsstyrelserna i berörda län vid en skärpning av denna kontroll och uppföljning så att effektiv bevakning av samhällets lokaliseringsstöd uppnås.

Stockholm den 19 januari 1978

HAGAR NORMARK (s)

ÅKE GILLSTRÖM (s)